

UDK 821.163.42.09 Kovačević, M.S.-1
811.163.42' 282 (497.5 Senj)
Izvorni znanstveni članak
Primljen: 6. IX. 2004.
Prihvaćen za tisak: 16. IX. 2005.

JOSIP LISAC
Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku i slavistiku
Obala kralja Petra Krešimira IV, 2, HR – 23000 Zadar

ČAKAVŠTINA U "SENJSKOM PUNTAPETU" MIROSLAVA KOVAČEVIĆA SENJANINA

U radu se obrađuje jezik *Senjskog puntapeta* (1977.) Miroslava Kovačevića Senjanina, pjesnika što je pisao i hrvatskim standardnim jezikom i senjskim govorom. Uspoređuje se autorov čakavski pjesnički jezik i senjski govor uz zaključak da Kovačevićevi jednostavni i iskreni stihovi znače i upoznavanje senjskoga govora i omogućuju uvid u njegovo pjesničko stvaranje.

KLJUČNE RIJEČI: *čakavština, poezija, senjski govor*

Jednim od čakavskih mjesnih govora, senjskim idiomom, napisana je pjesnička knjiga *Senjski puntapet* (Čakavski sabor, Split, 1977.) Miroslava Kovačevića Senjanina (1945.-1975.), a u ovoj prilici sažeto ćemo raščlaniti tu zbirku i njen jezik, usporediti Kovačevićevu pjesničku čakavštinu i senjsku govornu autohtonost. Pitanja odnosa jezika književnih tekstova i određenih govora u nas su bitna jer odgovori na njih osvjetljavaju vrlo važan fenomen hrvatske dijalektalne književnosti, a i zato što u ponečem mogu upotpuniti naša znanja o hrvatskim dijalektima, poglavito ako slijede nakon terenskoga rada u određenim mjestima.

Miroslav Kovačević Senjanin bio je plodan pjesnik na standardnom hrvatskom jeziku i na senjskoj čakavici, a zbirka otvorena motom s Frangeševim riječima kako je u početku bilo *ča* (*Senjski puntapet*, str. 5) znakovito nas upozorava na starinu i dostojanstvo čakavske književne riječi, dok nas stihovi posvete ocu i majci, kolikogod bili općeljudski intonirani, ipak upućuju na sasvim konkretan prostor i na posve određenu čakavštinu, jednako kao što nas na to upozorava i naslov zbirke i pjesnikov pseudonim. Naravno je da nam pjesnik ocrta stari Senj njegovih mladih dana s mnogo ljubavi, ali to ipak ne znači gubljenje veza s realitetima, često grubima i nepravednima. Poglavito je to vidljivo u prvom ciklusu "Križi", cjelovito obilježenu teretima siromaštva. Pjesma "Đir" gundulićevski je prožeta nadom u okretanje kola sreće, a nada u bolje dane poanta

je također pjesama "Vako je govoril Nacijo" i "Ma svedno mislin". Lirski subjekt i *parôn Tõnë* izričito su suprotstavljeni u "Žurnadama", jedan s dlanovima punim žuljeva a drugi novca.

Sigurno bi bilo zanimljivo opsežno istražiti Kovačevićev odnos prema tradiciji, a osobito se to odnosi na ciklus "Celcat celcamenti dan", gdje nam o motivici dovoljno govore i naslovi pjesama: "Jutro", "Bura s kišon" (tom je pjesmom Kovačević zastupljen u Stojevićevoj *Antologiji čakavskog pjesništva XX. stoljeća*, Rijeka, 1987.), "Ribe od piruna", "Stari kavalir", "Suseda". Dok ciklus "Križi"¹ jamačno ne treba povezivati s istoimenom pjesmom Gradišćanca Mate Meršića Miloradića², svakako pjesmu "Jutro", unatoč nesumnjivu vlastitom zahvatu, moramo čitati (i) u kontekstu Jakšićeva³ "Jutra". Isto vrijedi i za gervaisovskog "Starog kavalira" i za "susede" bliske Gervaisovim *nonicama*, ali time srodnosti s čakavskim klasicima (s Nazorom i s Balotom) ne bi bile iscrpljene. Ciklus "Spi, mala moja" sadrži ljubavne pjesme, ukoliko pjesma po kojoj je i ciklus naslovljen nije uspavanka za djevojčicu. Žarka ljubav nazočna je i u posljednjem ciklusu, "Vajk u srcu". Riječ je tu o odnosu prema Senju, a Senj je pjesniku *nājlipše město pod sūncen*, idealizirani grad kojem je uputio prisne domaće *besede*.

Želeći ustanoviti koliko je Kovačevićeva čakavska poezija u jezičnom smislu senjska, posegnuli smo, naravno, za Moguševom disertacijom⁴, dakle, nije nam bio neophodan terenski rad, iako će nam poneko pitanje ostati, a to je obično neizbježno s obzirom na veliku složenost jezičnih sustava, pa i senjskoga stanja, da o mogućim tiskarskim greškama ili pjesničkim slobodama i ne govorimo.

U prilazu problemima glasovlja najprije pristupamo vokalskim crtama, među kojima je pitanje kontinuanata praslavenskoga jata najzanimljivije. Kako je dobro poznato⁵, Senj predstavlja dio srednjoločakavskoga ili ikavsko-ekavskoga čakavskog dijalekta, pa je to vidljivo i iz pjesnikovih primjera: *besēde, běli, cělo, dēlal, dēlo, mēsto, susēde, susēdaštvo* itd.; *divīca, dicā, divōjka, kadī, lip, mīsec, priko, tīt* "htjeti", *zaprit* "zatvoriti", *zāuvik* itd. Radi se u načelu o rasporedu refleksa jata u skladu s tzv. pravilom Meyera i Jakubinskoga (tip npr. *misit testo*) prema kojem taj praslavenski glas uglavnom daje *i*, ali ni *e* nije rijetko, u cjelini s raznim specifičnostima u pojedinim govorima. Nastavci (*mēni, tēbi, svih*) također sadrže

¹ Ovdje upozoravam da je sedam pjesama iz zbirke *Senjski puntapet* prethodno otisnuto u *Dometima* (4, 1972., 3-4, 133-136), a da je čitava zbirka publicirana u *Čakavskoj riči*, 2, 1972., 2, 203-214, također u *Uspovima*, br. 13, 1997., 5-19. Za objelodanjivanje u knjizi neke su pjesme neznatno dotjerane. No, posebno je zanimljivo da u *Čakavskoj riči* i u *Uspovima* čitamo i pjesmu "Križi", po kojoj je nazvan prvi ciklus zbirke, ali ta pjesma nije u nju uvrštena. Međutim je leksom *čiplja* "cjepanica" iz pjesme "Križi" uvršten u "Tumač riječi" na kraju zbirke, iako te riječi u 1977. tiskanoj zbirci uopće nema. Isto je tako i u izdanju iz 1997.

² Miloradićeva pjesma "Križi" opjevava križeve, Kovačevićeva tematizira, osim samih križeva, vrstu jedara i složene cjepanice, a to su (uz još jedno) i značenja senjske riječi *križ*, kako vidimo iz rječnika Milana Moguša dodana zbirci *Senjski puntapet*.

³ Misli se, naravno, na Zlatana Jakšića.

⁴ "Današnji senjski govor", *Senjski zbornik*, 2, 1966., 5-152. Osim toga, sažeto su u novije doba o senjskoj čakavštini pisali Mate Hraste (1962) i Vesna Zečević (1973.; 1980.). Usp. također Pavao Tijan, 1939.; 1940.; Stjepan Ivšić, 1951.; Hein Steinhauer, 1973.; Vida Barac - Grum, 1991.; Vojmir Vinja, 1991.; Milan Moguš, 2002.

⁵ Milan Moguš, 1966., 31-36; Isti, 1977., 37-44; Iva Lukežić, 1990.

ikavizme. Od dvostrukih senjskih mogućnosti, *nōdë* i *nōdī* "ondje" (M. Moguš, 1966., 35-36, 43), u našeg pjesnika redovito je *nōdī* (*Senjski puntapet*, str. 41-42, 44); nije jasno je li tomu možda dijelom razlog stilistički?⁶

U smislu refleksa poluglasova rezultat je uobičajeno čakavsko *a* (npr. *dân*, *danās*, *jedân*, *Otâc*, *vâlje*, *vân*), ali ipak postoji i moment što ga valja naročito naglasiti, iako je u čakavaca dobro poznat, tj. vokalizacija starohrvatskoga šwa u primjerima kao što su *čã*, *vâjk*, *kadī*, *s mãnon* I jd. i sl. Ipak je u Kovačevića *psi* (str. 14; ne *pasi*), a u senjskom govoru moglo bi biti i drugačije (M. Moguš, 1966., 66; Isti, 2002., 101). U senjskom idiomu postoji i prilog *üvik*, ali ga naš pjesnik ne rabi. Prijedlog *va* "u" ne dolazi više u senjskom govoru, pa ga nema ni u *Senjskom puntapetu*. Redovit je prijedlog *u*.

U svezi sa starim *ę* i *e* nema mnogo osobitosti, ali neke detalje ipak valja istaći. Dobro je poznat općečakavski neredoviti prijelaz prednjeg nazala iza *j*, *č* i *ž* u *a*, ali se on u Senju (kao i u brojnim drugim čakavskim mjestima) još jedva može registrirati (M. Moguš, 1966., 26-27); u *Senjskom* pak *puntapetu* takvih primjera uopće nema. No, korisno je upozoriti na primjer *okriće* (prezent "okreće"), gdje se, naravno, ne radi o ikavskom refleksu nazala (npr. prsl. *krętati*) nego o refleksu jata, kao u mnogih drugih čakavaca⁷ i u nekih štokavaca, pa i u ukrajinskom *křitaty*. Prema jatu je i primjer *zâpřiku* A jd. I kod *kê su se sřitile* "koje su se srele" javlja se refleks jata. Kod prijedloga *sprîd* ikavski je kontinuant jata, uz to je izgubljeno početno *i-*. U stihu *zâd kantünâ* dolazi prijedlog *zâd*, ali u pjesmi "Jerbo nan se ljubav ne bi ljubav zvala" dvaput dolazi stih *özada kantünâ*, redovito u skladu s činjenicom da je pjesma sastavljena u šestercima. Gubi se *o* i u primjerima *vâkô* "ovako", *vî* "ovi", *nû* "onu", *nôg* "onog", ali je ipak jednom *onë*. U primjerima *punëštře* A mn. "prozore", *punëštron*, *punëštru*, kao i u potvrdi *portün* "ulaz i ulazni hodnik u kuću", došlo je do prijelaza *o* u *u*. Određeni pridjev u Kovačevića glasi *mîće* (*mësto mojë mîće*), očito zbog rime s riječi *sřiće*; inače u srednjem rodu može biti dubletno *mîće* ili *mîčo* (M. Moguš, 2002., 75). Bilježimo i Kovačevićev imperativ *šâlĳaj* "šalji", gdje iz prezenta prodire analogijsko *a* i u infinitiv (M. Moguš, 1966., 26) i u imperativ. U Senju uglavnom dolaze glagoli II. vrste tipa *skoknut*, *bocnut*, međutim, u nekih glagola u novije doba imamo i primjere na *-ni-* u infinitivu (M. Moguš, 1966., 90). U tom je svjetlu zanimljiv Kovačevićev stih *i na portün mëtnit*, očito takav iz stilističkih razloga, tj. u pjesmi s primjerom *mëtnit* javljaju se na kraju stiha riječi *kračüni*, *mëni*, *kantüni*, dakle na *-ni*. Uz to je zanimljivo da u pjesmi "Senjski puntapet" dolazi stih *vî su biseri mëtnuti*, s upravo takvim likom pridjeva trpnoga. Jedan Kovačevićev stih glasi *divôjka je zövnîla*, svakako zbog rimovanja s *letîla*. U infinitivu, naime, taj glagol glasi *zövnüt* (M. Moguš, 1966., 91; M. Moguš, 2002., 177). Osim toga, u zbirci *Senjski puntapet* (i u *Ušponima*) čitamo stih *poišćo španjulët za fumät*, gdje je *poišćo* vjerojatno tiskarska greška. Naime, prilikom prethodnih objava (*Čakavska rič*, o. c., 205; *Dometi*, o. c., 133) pisalo je *poišće*

⁶ Naime, *nōdī* relativno često dolazi s *kadī*, kao npr. u prvom stihu pjesme "Nodi je moj Senj": *Nōdī kadī rastë pavënka* (str. 41).

⁷ Usp. npr. M. P e r u š i ć, 1993, 84, gdje čitamo infinitiv *okřitat*.

odnosno *poišće*. Primjeri kao *škrbīti* govore o izgovoru samoglasnoga *r* u Senju, ali potvrde kao *škarpīne* ili *Art* (treba *Ârt*) svjedoče i o izgovoru *a + r*. Uz to čitamo i tipično čakavski primjer *u crīkvi*.

U senjskom govoru razlikuju se *č* i *ć*, pa je tako i u Kovačevića: *čã, četire, čekãt : čãća, nôć, ôpće*. Ipak se ne kaže *nič* "ništa" (što je među čakavcima slabo zastupljeno) nego se kaže *nīš*, kako je i u našeg pjesnika. Znamo iz literature da je nekad Senj bio čakavsko mjesto i da još postoje čakavski ostatci (M. Moguš, 1966., 37-39), a jedan od njih, imenica *trūncić* "vrlo mali dio" dolazi i u *Senjskom puntapetu*. O promjeni *sk* u *šk* svjedoči stih *Möre se škrbīti*. Tu jedino napominjemo da u tom infinitivu nije izgubljeno dočetano *-i*, i to stoga što je riječ o pjesmi ispjevanoj u šestercima. O čakavskoj promjeni *dž* u *ž* govori Kovačevićev primjer *žurnāde*. O pokolebanoj uporabi glasa *h* u senjskom idiomu govore potvrde kao *tīt* "htjeti", *dovāti, krūva*. Naravno, s obzirom na štokavsko (bunjevačko) senjsko okruženje, to nije nimalo čudno, kao što ne začuđuje ni stanovito čuvanje *h* (*svīh, tīho*) u tom čakavskom idiomu. *L* na kraju sloga i riječi ne mijenja se u *o* ili u *a* (*šijāl* "bacao", *imāl, rīval* "gurao", *dōbil, nosīl, koštāl* "pristao"). Izgovara se fonem *đ* (*đīr* "kratka šetnja"), ali u Kovačevića srećemo i neočekivano *Prōđe*; očekivali bismo *prōjde*, kako nas uvjerava literatura (M. Moguš, 1966., 103; M. Moguš, 2002., 119). Dočetano *m* u nastavcima i u nepromjenjivim riječima Kovačević mijenja u *-n*, kako je i u senjskom govoru: *lāncon, drāgon, san, nīsan* itd. Iznimka je u stihu *na slēbrnom pijātu*, ali to je očita tiskarska greška, kako nam objave u *Čakavskoj riči* (o. c., 208) i u *Dometima* (o. c., 134) pokazuju. Naravno, u Senju se izgovara fonem *nj* (*Sēnj, njūrgat* "gundati"), pa čitamo i *sēnjski*, iako se tako govori(lo?) rjeđe nego *sējnski* ili *sēnski* (M. Moguš, 1966., 43; M. Moguš, 2002., 132). Navodim i primjer *u blagdājnskoj mondūri*, i to upravo zbog slijeda *jn* u pridjevskoj riječi. Stih *a jā izgljēdan kaj packamīn* svjedoči o senjskoj promjeni *gl + prednji vokal* u *glj*. Lokativ jednine *u svojōj butīgi* pokazuje da se u imenicama kao *butiga* ne javlja sibilizacija. Primjeri kao *mōrda* i *möre* "može" signaliziraju o prijelazu *ž* u *r*, a kod *nigđīr* i *svagđīr* dodan je suglasnik *r*. Pjesma "Vako je govoril Nacijo" završava prilogom *Altrokē* "i te kako", međutim, u *Čakavskoj riči* (o. c., 204) čitamo *Altokē*, kako je i u *Senjskom rječniku*, str. 1. U primjerima *dōklen* i *Ondat* (treba biti *ōndat*) vidimo potvrde dočetnoga prijanja *n* odnosno *t*. U Senju je došlo do metateze *vs->sv-*; vidimo to iz Kovačevićevih primjera *svū* ili *Svāku*. Disimilacija na distancu provedena je u pjesnikovim primjerima *slēbrnom* i *slebrī* "srebri" (3. l. jd. prezenta). Dodajem i primjer za disimilaciju *dīmljak*. Redukcija glasa *p* zahvatila je primjere kao *tīce*. O postojanju fonema *f* svjedoče potvrde kao *fumāt* "pušiti" ili *kāfū* A jd. Pjesnik piše npr. *z garōfulon* mijenjajući bezvučno *s* u *z* pred zvučnim glasom, ali nije dosljedan, pa piše npr. *s balatūre*. Međutim, osim *s* (npr. *s nōg bēlog vapōra*) čitamo i prijedlog *sa* (*mornārā sa vapōra*), vjerojatno iz stilističkih razloga, ali bez prave dotjeranosti. Naime, riječ je o pjesmi "Čekanje", napisanoj u sedmercima (među kojima je i *mornārā sa vapōra*), ali uz dvije iznimke kad je riječ o šestercima (*s nōg bēlog vapōra; nā njega nôć na nôć*).

Kovačevićevu zbirku akcentuirao je Milan Moguš, znalac senjskoga govora, pa iz nje u bitnome vidimo i kakav je naglasak senjski. Zabilježen je, naime, tronaglasni sustav, npr. *svě, večer, Otăc, štramăc, susède, besède; brôd, kî, znâte, môre, žurnâda, pomidôr; jā, Vî, grăd, nêcu, sênjski, stâri, vučë, ljubăv, danăs, kavalîr, Gospodîin, sirotîinja* itd. Duljine dolaze samo ispred kratkosilaznoga akcenta: *düşă, smêtăt, finjêvăt* itd., ali, kako smo već vidjeli, *ljubăv*. Također smo već mogli primijetiti da se javlja akut ispred sonanata, npr. *đimljak*. Jedino iznenađuje da je zapisano *grăd* kad se zna da se u Senju govori *grād* (M. Moguš, 1966., 66; M. Moguš, 2002., 36). Uz to, na 24. str. čitamo *u grădû*, na 44. str. *gradû*, a trebalo bi i na 44. str. biti kao na 24. str. i kako je i u *Čakavskoj riči* (o. c., 211: *grădû*). Navodim i primjere *đigne* i *mêtne* (3. l. jd. prezenta), da se vidi da u *e*-prezentima ne dolazi cirkumfleks, karakterističan za sjeverozapadnu čakavštinu, ne i za Senj.

U najsazetijoj obradbi morfologije poći nam je od deklinacije imenica. Tu najprije opažamo čuvanje kratke množine (*I ôbadva îmamo pûne dlăne*). U G mn. autor ima nulti morfem (*lêt, pôlj*) i nastavačni morfem *-i* (*sôldi, žûlj, kantûni*), a ne nalazimo nastavka *-ov* za koji u M. Moguša (1966., 72) čitamo da bi bio nastavak za primjere kao *leto*. Odgonetka je u tom što je pjesma "Vajk u srcu" sastavljena u petercima i desetercima, pa zbog potrebe peterca prvi stih te pjesme i glasi *Već lêt i lêt me*. Imenica *măter* deklinira se kao imenice ž. roda na *-a*, a u Kovačevića čitamo D jd. *măteri*. D, L i I mn. imaju izjednačene nastavke, kako je i očekivati. O tom djelomično svjedoče stihovi *kăj po rêgulan* "kao po pravilima", *u mrižan i vršan se pîcadu* "u mrežama i vršama iskaču iz vode".

U pridjeva naročito je važno spomenuti Kovačevićevu uporabu pojačavanja značenja pridjeva. Iz primjera *celcăt celcamēnti dăn* vidimo da se pri osobitu isticanju javljaju oba pojačanja pridjeva (*-cat, -camenti*) jedno do drugoga, upravo kao u senjskom govoru (M. Moguš, 1966., 75; M. Moguš, 2002., 13).

Nema Kovačević zamjenice *čiji*; on rabi, kao i drugi Senjani, primjer *čigôv*. Posebno je zanimljiva pjesnikova posveta knjige majci i ocu gdje čitamo i stih *i mōmen ôcu*, dakle D jd. posvojne zamjenice *môj* glasi u Kovačevića *mōmen*. U Moguševoj obradbi (1966., 81-82; 2002., 77) nailazimo na mogućnosti *mojêmu, mojên, mōmu, mōn, mojêmen*, pa će odatle biti jasan i Kovačevićev izbor. Uz to, u njega čitamo i *mōmu Senjû* i *svojêmu grădû* (nenaglašenu duljinu dodao J. L.).

Infinitivi glagola redovito su u Senjanina krnji (npr. *fumăt, beštimăt*); iznimno je drugačije (već spomenuto *škrbîti*, uz to *bîti*), redovito iz razloga potreba stiha. Pjesma "Vajk u srcu", kako smo već istakli, sastavljena je od stihova od po pet ili deset slogova, pa zato jedan od stihova glasi *bîti u rêdû*. Zanimljivi su primjeri 3. l. mn. prezenta u kojima redovito dolazi analogijsko *-du*. O tom govori ovih nekoliko Kovačevićevih stihova:

*ćakulădu,
baciljădu,
brontulădu,
i njûrgadu.*

Važna je čakavska (pa i senjska) osobina poseban oblik pomoćnoga glagola u kondicionalu. U Kovačevića čitamo *bin* i *bite*. Primjer za futur bio bi stih *Dōće i mojè vrîme, parôni. Altrokë!*, gdje vidimo do kakve promjene dolazi u složenicama glagola na *-ći*. Ističemo da u imperativu može biti izgubljen vokal *i* (*pozdrävte, rëcte, ali letîte*) kad za to postoje pjesnički razlozi.

Spominjem Kovačevićeve priloge *kaj* "kao", *vâjk, nîgdi* "negdje", još jednom *nōdî, svëdno* "svejedno", prijedlog *med* "među", veznike *kadî* "gdje", *Jërbo* "jer".

S obzirom na tvorbu riječi navodim Kovačevićeve primjere *očâdu* (treba biti *oćâdu*) A jd. "značajan pogled", *žurnâde* A mn. "nadnice", *kantûni* G mn. "uglova", *portûn* A jd., *kušunëlnice* A mn. "jastučnice". Javlja se i augmentativno *dičîna*.

U sintaktičkom smislu senjska je značajka raširena uporaba infinitiva a ne konstrukcije *da* + prezent (M. Moguš, 1966., 114). Suprotno tomu, u Kovačevića nalazimo *da* + prezent:

*izâšal je vån
da naprâvi đîr.*

Kovačevićev leksik, kao i senjski rječnik općenito, jako je otvoren romanskim utjecajima, prvenstveno novijem mletačkom utjecaju (V. Vinja, 1991., 149). To pokazuju primjeri kao *beštîmât, butîgi* L jd., *đîr, finjêvât* "svršavati", *fumât, kuvërte* G jd. "brodske palube", *liberât se* "osloboditi se", *punëštre* G jd., *puntapët* "broš", *režentîva* "ispire", *španjulët* "cigareta", *žurnâde* A mn. "nadnice". Germanizmi su mnogo rjeđi, npr. *štrûcu* A jd. "kruh duguljasta oblika".

Sve u svemu, Kovačevićeva čakavska poezija sabrana u zbirci *Senjski puntapet*, iako skromna opsegom, donijela nam je jedan od čakavskih idioma na pjesnički, umjetnički način, pri čemu ti jednostavni i iskreni stihovi ne znače samo upoznavanje sa senjskim govorom nego nam otvaraju i tajne Kovačevićeva pjesničkog rukopisa.*

*Ovaj članak, namijenjen posebnom broju *Senjskog zbornika* iz 1991. posvećenu akademiku Milanu Mogušu, počeo sam pisati u rujnu 1991., ali ga zbog ratnih nevolja tada nisam napisao. Umjesto njega u 18. broju *Senjskoga zbornika* izišao je drugi moj prilog. Članak o jezičnim značajkama *Senjskog puntapeta* dovršio sam u kolovozu 2004.

LITERATURA

- Vida Barac-Grum, 1991: "Prozodijsko-fonološka usporedba govora vinodolskoga Kamenjaka sa senjskim govorom", *Senjski zbornik*, 18, 1991, 5-14.
- France Bezla j, 1977-1995: *Etimološki slovar slovenskega jezika I-III*, Ljubljana, 1977, 1982, 1995.
- Dalibor Brozović, 1958: "O modernoj hrvatskoj dijalektalnoj poeziji", u: *Antologija novije kajkavske lirike*, Zagreb, 1958, 9-22.
- Ivo Frangeš, 1970: "Položaj dijalekta u hrvatskoj književnosti", *Dometi*, 3, 1970, 9, 15-24.
- Mate Hraste, 1962: "O senjskom govoru", *Riječka revija*, 11, 1962, 3-4, 11-15.
- Stjepan Ivšić, 1951: "Iz naše akcentuacije i dijalekatske problematike", *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Zagrebu*, 1, 1951, 359-378.
- Josip Lisac, 2002: "Glasovi srednjočakavskoga dijalekta", *Čakavska rič*, 30, 2002, 1-2, 79-90.
- Iva Lukežić, 1990: *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*, Rijeka, 1990.
- Milan Moguš, 1966: "Današnji senjski govor", *Senjski zbornik*, 2, 1966, 5-152.
- Milan Moguš, 1977: *Čakavsko narječje – fonologija*, Zagreb, 1977.
- Milan Moguš, 2002: *Senjski rječnik*, Zagreb – Senj, 2002.
- Marinko Perušić, 1993: *Rječnik čakavsko-kajkavskih govora karlovačko-dugoreškog kraja*, Karlovac, 1993.
- Petar Skok, 1971-1974: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I-IV*, Zagreb, 1971-1974.
- Hein Steinhauer, 1973: *Čakavian studies*, The Hague-Paris, 1973.
- Milorad Stojević, 1987: *Čakavsko pjesništvo XX. stoljeća*, Rijeka, 1987.
- Pavao Tijan, 1939-1940: "Senjske štorije i čakule", *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*, XXXII, 1, 1939, 79-156; *Zbornik za život i običaje hrvatskoga naroda*, XXXII, 2, 1940, 197-260.
- Vojmir Vinja, 1991: "Etimološke naznake o senjskoj aloglotiji", *Senjski zbornik*, 18, 1991, 149-157.
- Vesna Zečević, 1973: "Izveštaj o dijalektološkom istraživanju u Senju", *Rasprave Instituta za jezik*, 2, 1973, 73-78.
- Vesna Zečević, 1980: "Dijalekatski kontakt u Senju", *Senjski zbornik*, 8, 1980, 293-298.

THE ČAKAVIAN VARIANT IN THE "SENJSKI PUNTAPET" (SENJ
BROOCH) BY MIROSLAV KOVAČEVIĆ FROM SENJ

SUMMARY

The work analyses the language of *Senjski puntapet* (Senj Brooch) (1977) by Miroslav Kovačević from Senj, a poet who wrote both in the Croatian standard language and the speech of the city of Senj. A comparison is made between the author's čakavian poetic language and the speech of Senj with the conclusion that Kovačević's simple and honest verses makes us familiar with the speech of Senj and give us an insight into his poetic creativity.

KEY WORDS: *čakavian variant, poetry, the speech of Senj*